

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ
КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ЗАЛІЗНИЧНИМ ТРАНСПОРТОМ
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ ТА ІСТОРІЇ НАУКИ І ТЕХНІКИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету

Олег СТРЕЛКО

2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Філософія»

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 10 «Природничі науки»

Спеціальність: 101 «Екологія»

Освітньо-професійна програма: «Екологія транспортної інфраструктури»

2024/2025 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія» для студентів рівня вищої освіти перший (бакалаврський), галузі знань 10 «Природничі науки», спеціальності 101 «Екологія», ОПП «Екологія транспортної інфраструктури», денної форми навчання. К.: ДУІТ, 2024. 21 с.

Розробник: к. філос. н., доцент, доцент кафедри філософії та історії науки і техніки

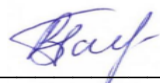
(підпис)

Ольга СПИС

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри філософії та історії науки і техніки

Протокол № 1 від «28» серпня 2024 року

Завідувач кафедри

(підпис)

Віра ГАМАЛІЯ

© Спис О.А., 2024 рік

© Спис О.А., 2025 рік

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 10 «Природничі науки» (шифр і назва)	Нормативна	
	Спеціальність 101 «Екологія»		
Модулів – 2	Освітньо-професійна програма: «Екологія транспортної інфраструктури»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		3-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: _____есе		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		1-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: 8 аудиторних – 3 самостійної роботи студента - 5	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	30 год.	
		Семінарські	
		15 год.	
		Лабораторні	
		–	
		Самостійна робота	
		75 год.	
		Індивідуальні завдання:	
–			
		Вид контролю: іспит	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):
для денної форми навчання – 45/75

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Формування і розвиток сучасної світоглядно-методологічної парадигми неможливе без філософії як теоретичної основи людського світобачення, без розуміння філософії як життєвого завдання. Філософія – це засноване на критичній силі розуму системне міркування про світ, людину, місце людини у світі, її призначення, сенс людського буття. В наш час формування критичного мислення є найважливішою умовою виживання в світі величезних потоків інформації та маніпуляцій людською свідомістю через ЗМІ та соціальні мережі. Тому зростає попит на оволодіння філософією як відповідним типом і способом мислення.

Вивчення філософії є важливою частиною загальноосвітньої гуманітарної підготовки вітчизняних фахівців вищої кваліфікації. Зміст курсу «Філософія» передбачає оволодіння студентами цілісною системою філософських знань, що сприяють формуванню наукового світогляду, гуманістичного потенціалу особистості, її високої духовності, загальної культури, творчого мислення, вміння проникати у сутність явищ і процесів реального світу, свідомо використовувати наукову методологію в своїй життєдіяльності.

Мета вивчення дисципліни – формування принципів філософського осмислення світу за допомогою базових філософських категорій, формування філософськи обґрунтованого світогляду.

Завдання дисципліни полягають в ознайомленні з історичними типами філософії, вивченні різноманітних філософських вчень, шкіл та систем та оволодінні методикою філософських досліджень за допомогою першоджерел класиків філософської думки, а також формуванні навичок самостійного критичного мислення (спираючись на класичні зразки).

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні етапи розвитку філософії, характер і зміст її основних теорій і течій;
- історичні умови виникнення і теоретичні джерела вітчизняної філософії;
- специфіку та структуру філософського знання; основне коло філософських проблем;
- сучасні філософське і природничо-наукове розуміння буття, категоріальні визначення буття; розвиток уявлень про матерію в історії філософії; філософські аспекти проблеми руху; сучасні концепції простору та часу;
- основні принципи людської свідомості та пізнання, їх структури і закономірностей розвитку, основні сучасні концепції істини;
- сутність глобальних проблем, причини їх походження, наслідки.

вміти:

- розуміти сутність філософських проблем, тем, ідей, вміти аналізувати філософські та наукові тексти;
- розрізняти та виявляти специфіку різних типів світогляду;
- пов'язувати загальні філософські проблеми з вирішенням завдань у різних галузях сучасної науки;
- виявляти відмінність між істинністю та правдою, а також складний зв'язок між істиною та знанням і пізнанням;
- давати класифікацію та філософський аналіз глобальних проблем сучасності, розрізняти соціально-політичні та економічні засоби їх розв'язання;
- свідомо брати участь у суспільному житті, вирішувати свої життєві проблеми в цивілізованому співробітництві з іншими людьми, поважаючи їх інтереси.

Міждисциплінарні зв'язки: історія України, українська мова, історія української культури.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин (4 кредити ЄКТС).

Відповідно до освітньо-наукової програми «Екологія транспортної інфраструктури» вивчення навчальної дисципліни «Філософія» сприяє формуванню у студентів рівня вищої освіти перший (бакалаврський) таких **компетентностей:**

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у сфері екології, охорони довкілля і збалансованого природокористування, або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій та методів наук про довкілля, та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК01. Знання та розуміння предметної галузі та професійної діяльності.

ЗК03. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця узагальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності:

ФК1. Знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

ФК2. Здатність до критичного осмислення основних теорій, методів та принципів природничих наук.

ФК3. Розуміння основних теоретичних положень, концепцій та принципів математичних та соціально-економічних наук.

3. Очікувані результати навчання

Відповідно до освітньо-професійної програми «Екологія транспортної інфраструктури» вивчення навчальної дисципліни «Філософія» повинно забезпечити досягнення здобувачами ступеня бакалавра таких програмних результатів навчання:

Програмні результати навчання	<p>ПРН-09. Демонструвати навички оцінювання непередбачуваних екологічних проблем і обдуманого вибору шляхів їх вирішення в транспортній галузі.</p> <p>ПРН-19. Підвищувати професійний рівень шляхом продовження освіти та самоосвіти.</p> <p>ПРН-24. Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ПРН-25. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.</p>
-------------------------------	--

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль I. Філософія як соціокультурний феномен. Історія філософії.

Змістовий модуль 1. Зародження і основні етапи розвитку філософської думки.

Тема 1. Філософія як наука. Предмет та завдання філософії.

Філософія як «любов до мудрості». Різноманітність уявлень про мудрість. Початкове значення слова “філософ” та “філософія”. Давні уявлення про призначення філософії.

Філософія як теоретично сформульований світогляд. Відношення «людина – світ» як предмет філософії.

Світогляд як сукупність поглядів на світ, ідеалів, переконань та цінностей. Структура світогляду. Світовідчуття, світосприйняття, світорозуміння. Повсякденний та теоретичний світогляд. Ключові світоглядні питання. Специфіка світоглядних питань. Історичні типи світогляду: міфологія, релігія, філософія, наука та їх взаємозв'язок.

Філософія як вчення про найбільш загальні закони буття, пізнання та мислення. Орієнтація філософії на створення універсальної картини світу. Ключові проблеми філософії та основні розділи філософського знання.

Функції філософії. Специфіка філософського знання. Філософія в сучасному світі.

Тема 2. Антична філософія.

Місце історії філософії в системі філософського знання. Ключові поняття історико-філософського процесу: філософське вчення, філософська школа, філософська течія, філософський напрямок.

Антична філософія. Основні етапи розвитку античної філософії та її особливості. Умови, що сприяли появленню феномену античної філософії.

Зародження античної філософії. Пошуки початку світу. Мілетська школа: Фалес, Анаксимандр, Анаксимен. Вчення Геракліта та зародження стихійної діалектики. Піфагор та піфагорійці. Внесок елейської школи в розвиток античної філософії. Атомістичний матеріалізм античності: Демокріт та Епікур.

Висока класика. Позиція софістів. Філософська діяльність Сократа. Поворот до людини. Об'єктивний ідеалізм Платона. Ідеї як основи буття. Концепція ідеальної держави Платона. Філософія Арістотеля. Вчення про матерію і форму. Полеміка з Платоном.

Філософія елінізму. Епікуреїзм, скептицизм, стоїцизм, неоплатонізм.

Давньоримська філософія. Вчення Тіта Лукреція Кара та Цицерона.

Тема 3. Філософія доби Середньовіччя.

Особливості розвитку філософії середньовіччя: домінування християнства. Головні ідеї середньовічної філософії: теоцентризм, монотеїзм, ідея боголюдини, креаціонізм, провіденціалізм, ідеї заповідей, первородного гріха та воскресіння душі. Одкровення і віра. Співвідношення філософії і теології. Середньовічне розуміння природи і загальної картини світу. Специфіка середньовічної науки. Людина в середньовічній філософії, трактування її духу, душі і тіла. Аскетизм як середньовічний моральний ідеал.

Патристика та схоластика як провідні напрямки розвитку філософії середніх віків. Східна патристика: Філон, Григорій Богослов, Іоанн Златоуст, Афанасій Олександрійський. Західна патристика: Августин Аврелій, Амвросій Медіоланський та ін. Схоластика. Філософські та теологічні погляди Фоми Аквінського. Проблема співвідношення віри і знання, цінностей земного життя та християнського милосердя. Номіналізм та реалізм про природу загальних понять. У. Оккам і теорія «подвійної істини».

Тема 4. Філософія доби Відродження.

Значення терміну «Відродження». Відродження – особливий період в житті Західної Європи. Антропоцентричний характер філософії Відродження.

Гуманізм і проблема людської індивідуальності. Людина як творець власної природи і долі. Особливості італійського гуманізму. Ф. Петрарка, К.

Салютаті, Л. Валла. Вільнодумство і скептицизм гуманістів Відродження, критика релігійного догматизму й аскетизму.

Натурфілософія Відродження. Картина світу в епоху Відродження. Пантеїзм. Ідеї геліоцентризму і нескінченності Всесвіту. М. Кузанський, Д. Бруно, Л. Да Вінчі.

Політична філософія Відродження. Н. Макіавеллі. Виникнення утопізму: Т. Мор, Т. Кампанелла.

Тема 5. Філософія Нового часу.

Наукова революція XVII ст. І її вплив на розвиток філософії. Початок формування філософського мислення Нового часу. Ф. Бекон. Вчення про метод.

Раціоналізм в європейській філософії. Р. Декарт. Принцип сумніву та інтелектуальна інтуїція. Метод дедукції. Розподіл дійсності на суб'єкт та об'єкт. Проблема субстанції. Б. Спіноза. Вчення про єдину субстанцію. Г. Лейбніц. Вчення про монади. Питання гармонії.

Сенсуалізм в філософії Нового часу. Д. Локк. Первинність чуттєвого пізнання. Вчення про первинні та другорядні якості. Д. Берклі. Заперечення об'єктивного існування зовнішнього світу. Д. Юм. Агностицизм. Вчення про досвід.

Філософія Просвітництва. Віра в безмежні можливості людського розуму. Ж.Ж. Руссо, Д. Дідро, Ф. Вольтер. Французький матеріалізм XVIII ст.: природа, суспільство, людина. Механіцизм (Ж. Ламетрі, К. Гельвецій, П. Гольбах).

Тема 6. Німецька класична філософія

Основні риси розвитку філософської думки в Німеччині в кінці XVIII – першій половині XIX ст. Активно-діяльне розуміння людини в німецькому ідеалізмі.

I. Кант – засновник німецької класичної філософії. Переворот в гносеології, що здійснив Кант. «Речі в собі». Агностицизм. Критика можливостей розуму. Априорні форми чуттєвості.

Суб'єктивний ідеалізм Й. Фіхте. Концепція «Я» в філософії Фіхте. Об'єктивний ідеалізм Ф. Шеллінга. Вчення про тотожність суб'єкта та об'єкта. Інтелектуальна інтуїція.

Система та метод Гегеля. Гегель про закономірності становлення, історії, культури, людини. Тотожність буття і мислення. Протиріччя діалектичного методу та ідеалістичної системи філософа. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха. Критика системи Гегеля. Натуралізм. Нове осмислення поняття суб'єкта.

Діалектичний матеріалізм К. Маркса та Ф. Енгельса. Матеріалістичне розуміння історії. Проблема людини в філософії марксизму. Практика як критерій істини. Значення марксистської філософії та вплив марксизму на долі людей.

Тема 7. Сучасна західна філософія.

Характерні риси суспільно-політичного життя, науково-технічного прогресу і духовної культури XIX – XX ст. та їхнє відображення в філософській думці. Основні особливості некласичного типу філософії.

Ірраціоналізм філософії А. Шопенгауера. Зародження екзистенціальної тенденції в філософії С. К'єркегора.

Ставлення до науки і розуму в некласичній філософії. «Перший позитивізм»: О. Конт, Г. Спенсер. Дж. Міль. Емпіріокритицизм: основні ідеї та причини впливу серед природознавців. Неопозитивізм та постпозитивізм. Прагматизм. Принцип корисності, «зацікавлений суб'єкт». Неокантіанство. Поворот до людини – основна тема західної філософії XX ст. Основні течії в філософській антропології. «Філософія життя» та її різновиди. «Воля до влади» та концепція «надлюдини» у філософії Ф. Ніцше. Інтуїтивізм А. Бергсона.

Людина в світі та світ людини: екзистенціалізм: основні теми та напрямки. Проблема конфлікту особи та суспільства. Людина у «межових» ситуаціях. Персоналізм.

Феноменологія Е. Гуссерля. Фундаментальна онтологія М. Гайдеггера. Філософська герменевтика.

Фрейдизм. Відкриття несвідомого та його значення. Проблема співвідношення свідомого і несвідомого. Неофрейдизм – К. Юнг, А. Адлер, Е. Фромм.

Логічний позитивізм і аналітична філософія. Критичний раціоналізм К. Поппера. Філософія науки. Теорії “постіндустріального суспільства” та філософський футуризм. “Римський клуб”.

Структуралізм та постструктуралізм. Семіотика. Структурна антропологія К. Леві-Строса. Переосмислення проблем влади у творчості М. Фуко. Граматологія Ж. Дерідда. Структурний психоаналіз Ж. Лакана. Постмодернізм.

Філософія на межі тисячоліть. «Кінець історії» Ф. Фукуями, «зіткнення цивілізацій» С. Хантінгтона та «велика шахова дошка» З. Бжезинського.

Еволюція релігійної філософії в XX ст. Неотомізм і неопротестантизм. Протиріччя і критицизм в рамках сучасної релігійної філософії (П. Тейяр де Шарден).

Тема 8. Філософська думка в Україні.

Філософська думка у культурі Київської Русі. Гуманістичні та реформаційні ідеї у філософській думці України. Філософія доби бароко: Києво-Могилянська академія. Філософія Григорія Сковороди. Філософія українського Просвітництва. Київська релігійна філософія. Памфіл Юркевич. Початок розробки філософії української ідеї. Кирило-Мефодіївське товариство. Філософські ідеї в творчості діячів української культури XX ст.

Модуль II. Теорія філософії.

Змістовий модуль 2. Зміст основних розділів філософського знання.

Тема 9. Проблема буття і її філософський сенс.

Буття і небуття, буття і суще, буття і субстанція, буття і реальність. Основні онтологічні категорії: єдине і багатоманітне, ціле і частина, зміст і форма, одиничне і загальне, можливість і дійсність. Світ як сукупна реальність.

Багатомірність буття: природні, соціальні, духовні форми. Буття природи, його матеріальність, цілісність, детермінованість, просторово-часова організація. Простір і час. Рух як загальний спосіб існування світу.

Матерія як філософська категорія. Еволюційні процеси у Всесвіті, саморозвиток матерії, прогресивні і регресивні лінії еволюції. Життя як земний і космічний феномен, його сутність, походження, розмаїтість. Концепція ноосфери.

Тема 10. Проблема свідомості у філософії.

Онтологія: проблема реальності буття. Співвідношення матеріального та ідеального. Свідомість як реальність ідеального. Свідомість як суб'єктивна реальність.

Свідомість і дух. Душа, дух, духовність. Свідомість в структурі людської життєдіяльності. Свідомість як гносеологічний, онтологічний та соціологічний феномен.

Проблема виникнення свідомості: історичний і індивідуально-буттєвий аспекти. Біологічні і соціальні передумови виникнення свідомості з точки зору суспільної науки і філософії. Свідомість і самосвідомість в раціоналістичному і ірраціоналістичному тлумаченні.

Свідомість і рефлексія. Структура свідомості: емоції, відчуття, сприйняття, почуття, мислення, воля, пам'ять. Образне і понятійне мислення. Інтуїція, уява, творчість. Мислення і мова. Мовний символізм. Свідомість і інтелект. Суспільна свідомість і колективний інтелект. Проблема штучного інтелекту.

Тема 11. Теорія діалектики.

Філософське визначення діалектики. Основні історичні форми діалектики. Поняття закону. Закон єдності і боротьби протилежностей. Закон взаємного переходу кількісних змін у якісні. Закон заперечення заперечення. Категорії діалектики. Основні принципи діалекти. Сутність і явище. Форма і зміст. Причина і наслідок. Необхідність і випадковість. Можливість і дійсність. Одиничне, особливе і загальне. Альтернативи діалектики. Діалектика і метафізика. Софістика і еkleктика.

Тема 12. Гносеологія: проблема пізнання світу.

Пізнання як проблема філософії. Біологічні, психологічні і соціокультурні основи пізнавальних процесів. Індивідуальна пізнавальна діяльність: чуттєве і раціональне в пізнанні; логіка й інтуїція; особистісне знання і досвід; розуміння.

Пізнання в системі культури: місце пізнання в різних способах освоєння людиною світу – міфологічному, релігійному, містичному, практичному.

Проблема істини у філософії. Істина як відповідність пізнання і того, що пізнається. Об'єктивність істини. Конкретність істини. Діалектика процесу пізнання. Абсолютна та відносна істина. Критерії істини.

Етапи наукового дослідження: проблема, факт, гіпотеза, концепція, теорія, ідея. Динаміка наукового знання: класична наука – некласична наука – постнекласична наука.

Гуманізація науки. Етика і наука. Природничі і гуманітарні науки. Специфіка методології гуманітарного пізнання.

Тема 13. Філософська антропологія як розділ філософії

Специфіка і актуальність філософського розгляду проблеми людини. Феномен людини. Місце людини в світі. Природа, суттєвість, призначення людини. Проблема походження людини; людина як продукт природної і культурної еволюції.

Багатомірність людської природи: її біологічні, соціальні і духовні компоненти. Людина як живий організм; біологічні основи видових, групових і індивідуальних особливостей людини. Людина як продукт соціального життя і культури: особистість людини, її свідомість і самосвідомість, потреби, інтереси, цінності. Проблема індивідуальної і соціальної свободи особи і прав людини.

Тема 14. Соціальна філософія. Філософський аналіз суспільства.

Соціальна філософія в системі філософського знання. Специфіка соціального пізнання. Предмет, об'єкт і функції соціальної філософії. Місце соціальної філософії в системі суспільних наук. Соціальна філософія і соціологія.

Тема 15. Глобальні проблеми і ціннісні орієнтири сучасного суспільства.

Людство перед викликами глобальних проблем. Глобалізація процесів в сучасному світі. Походження глобальних проблем. Основні глобальні проблеми сучасності: проблеми ядерної безпеки, світового тероризму, екологічна криза, проблеми охорони здоров'я, необхідність ліквідації економічної нерівності, криза людської духовності та ін. Шляхи ліквідації глобальних проблем. Римський клуб.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	інд	с.р		л	п	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Модуль I. Філософія як соціокультурний феномен. Історія філософії										
<i>Змістовий модуль 1. Зародження і основні етапи розвитку філософської думки.</i>										
Тема 1. Філософія як наука. Предмет та завдання філософії.	8	2	2		4					
Тема 2. Антична філософія.	9	2	2		5					

Тема 3. Філософія епохи Середньовіччя.	7	2			5				
Тема 4. Філософія доби Відродження.	8	2	2		4				
Тема 5. Філософія Нового часу.	9	2	2		5				
Тема 6. Німецька класична філософія.	7	2			5				
Тема 7. Сучасна західна філософія.	9	2	2		5				
Тема 8. Філософська думка в Україні.	7	2			5				
Разом за змістовим модулем 1	64	16	10		38				
Модуль II. Теорія філософії									
<i>Змістовий модуль 2. Зміст основних розділів філософського знання.</i>									
Тема 9. Проблема буття і її філософський сенс.	7	2			5				
Тема 10. Проблема свідомості у філософії.	9	2	2		5				
Тема 11. Теорія діалектики.	8	2			6				
Тема 12. Гносеологія: проблема пізнання світу.	7	2			5				
Тема 13. Філософська антропологія.	8	2	2		6				
Тема 14. Соціальна філософія. Філософський аналіз суспільства.	9	2			5				
Тема 15. Глобальні проблеми і ціннісні орієнтири сучасного суспільства	8	2	1		5				
Разом за змістовим модулем 2	56	14	5		37				
Усього годин	120	30	15		75				

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Предмет і значення філософії як науки.	2
2	Тема 2. Антична філософія.	2
3	Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження.	2
4	Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва.	2

5	Тема 5. Основні напрямки та проблеми сучасної західної філософії.	2
6	Тема 6. Буття та свідомість як предмет філософського осмислення.	2
7	Тема 7. Людина, суспільство та природа: основи філософського аналізу.	2
8	Тема 8. Глобальні проблеми і перспективи людства	1

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота студента – це основний засіб оволодіння навчальним матеріалом під керівництвом викладача у час, вільний від обов’язкових навчальних занять. Навчальний час, відведений для цього, визначається навчальним планом і залежить від загального обсягу годин, відведених для вивчення конкретної навчальної дисципліни.

Розподіл самостійної роботи включає в себе:

ПП – підготовка до практичних занять;

ПМК – підготовка до модульного контролю;

ППК – підготовка до підсумкового контролю (іспит).

У робочій програмі навчальної дисципліни самостійна робота відображається у вигляді таблиці у розрізі тем та кількості годин, відведених для їх виконання.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна)
1.	Тема Філософствування і філософія. Роль філософії у житті суспільства.	4
2.	Тема 2. Філософія елінізму. Давньоримська філософія.	5
3.	Тема 3. У. Оккам і теорія «подвійної істини».	5
4.	Тема 4. Геліоцентрична модель світу.	4
5.	Тема 5. Філософія Просвітництва та її вплив на подальший розвиток філософської думки.	5
6.	Тема 6. Філософія марксизму та її вплив на долі людей.	5

7.	Тема 7. Основні особливості філософії постмодернізму.	5
8.	Тема 8. Українська університетська філософія XIX ст.	5
9.	Тема 9. Буття і свобода людини.	5
10.	Тема 10. Проблеми структури свідомості, самосвідомість та рефлексія.	5
11.	Тема 11. Діалектика, її витоки і основні версії.	6
12.	Тема 12. Пізнання як творчість. Передбачення та ідеї у пізнанні.	5
13.	Тема 13. Людське існування та його сенс. Життєва позиція особистості	6
14.	Тема 14. Основні моделі структури суспільства.	5
15.	Футурологія як наука про майбутнє.	5
	Разом	75

7. ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне завдання – форма організації навчання, що має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують в процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

Студенти денної форми навчання в якості індивідуального завдання пишуть есе за вільно обраною темою.

Есе – це самостійна письмова робота на задану тему, що розкриває і обґрунтовує думку, висловлену в його назві або відповідає на питання, анонсоване в назві.

Теми есе з навчальної дисципліни «Філософія»

1. Оригінальність філософії як світогляду.
2. Ваше бачення та оцінка теорії ідеальної держави Платона.
3. Категоричний імператив І. Канта та його роль у сучасному вихованні.
4. Які наслідки для людини і для філософії матиме «смерть Бога»?
5. Унікальність української філософської думки.
6. Ф. Ніцше і християнство.

7. Філософія марксизму і історичні реалії ХХ ст.
8. Чи необхідно нам знання про світ? Що воно дає сучасній людині?
9. Знання і віра в сучасному світі.
10. Що є більш важливим: почуття чи розум?
11. Роль науки в нашому житті.
12. Чи існують вічні істини?
13. Етика науки і відповідальність вченого.
14. Що є більш безглуздим: померти чи жити вічно? Чи є потрібним для людини безсмертя?
15. Чи залежить щастя людини від її світогляду? Що означає «бути щасливим»?
16. Що таке свобода в сучасному світі і як нею розпорядитися?
17. Освіта і сенс життя.
18. Якою є роль несвідомого в житті людини.
19. Чи може машина мислити? Чи можливий в майбутньому «бунт машин»?
20. Чи існує небуття?
21. Чи все має свою причину? Чи існує випадковість?
22. Специфіка синергетичної картини світу.
23. Чи може бути вирішена проблема сутності буття?
25. Вандалізація культури як глобальна небезпека.
26. Роль релігії і церкви в сучасному світі.
27. Свобода і людяність.
28. Так що ж таке любов?
29. Проблема самотності людини в сучасному світі.
30. Самопізнання та самореалізація особи в сучасному світі.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Застосовується комплекс методів навчання за особливостями навчально-пізнавальної діяльності студентів, а саме, такі:

- пояснювально-ілюстративний (інформаційно-рецептивний), коли викладач організує сприймання та усвідомлення студентами інформації, а студенти здійснюють сприймання (рецепцію), осмислення і запам'ятовування її;
- репродуктивний, коли викладач дає завдання, у процесі виконання якого студенти здобувають уміння застосовувати знання за зразком;
- проблемного виконання, коли викладач формулює проблему і вирішує її, а студенти стежать за ходом творчого пошуку (студентам подається своєрідний еталон творчого мислення);
- частково-пошуковий (евристичний), коли викладач формулює проблему, поетапне вирішення якої здійснюють студенти під його керівництвом (при цьому відбувається поєднання репродуктивної та творчої діяльності студентів);

- дослідницький, коли викладач ставить перед студентами проблему, і ті вирішують її самостійно, висуваючи ідеї, перевіряючи їх, підбираючи для цього необхідні джерела інформації, прилади, матеріали тощо.

У процесі навчання застосовуються можливості мультимедійних засобів, інтернет-ресурси та інші можливості новітніх освітніх технологій.

Під час викладання дисципліни «Історія української культури» застосовуються такі форми навчання:

- словесні (лекція, пояснення до інших видів навчальної роботи, бесіди);
- наочні (ілюстрації у навчально-методичній літературі, презентації, початкові фільми з використанням мультимедійної техніки);
- семінарські заняття.

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Поточний контроль – контроль за виконанням самостійної роботи (усне опитування, перевірка письмових завдань); перевірка підготовки до семінарських занять (усне опитування, оцінка виступів студентів при обговоренні теоретичних питань); підсумковий контроль за змістовими модулями (усне опитування, письмові відповіді на проблемні питання); перевірка індивідуального завдання (есе – на денному відділенні).

Модульний рубіжний контроль – тест, письмова робота (есе).

Підсумковий семестровий контроль – іспит.

10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Модулі	Модуль I			Модуль II				Кількість балів у семестрі*	Підсумковий контроль (залік, екзамен)**		
	Кількість балів за модуль	Модульний контроль			Модульний контроль						
Кількість балів за модуль	45			40							
Змістові модулі	ЗМ 1			ЗМ 2							
Кількість балів за ЗМ та модульний контроль	40			5	30			10	85		
Кількість балів за видами роботи	Лекції	Практичні	СРС	Модульний контроль	Лекції	Практичні	СРС	Індивідуальне завдання	Модульний контроль	Робота протягом семестру	Іспит
Відвідування	4				3						
Активність на заняттях		25				15					

Виконання СРС			11				12				
Наукова робота	Участь у наукових конференціях, семінарах, круглих столах, студентських олімпіадах та конкурсах – 0-15 балів										15

Критерії оцінювання модульного завдання (тест)

Завдання	Кількість балів
Питання 1-10	0,5
Разом	5

Критерії оцінювання 2 модульного завдання

Завдання	Кількість балів
Есе	10

Критерії оцінювання екзаменаційного завдання

Завдання	Кількість балів
Питання 1	5
Питання 2	5
Питання 3	5
Разом	15

11. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Форми поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль (робота на семінарах, інші види самостійної роботи) – 70 балів Проміжний контроль (тести, написання есе) – 15 балів Підсумковий контроль: іспит – 15 балів		
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ			
Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (іспит).			
Підсумкові бали з навчальної дисципліни		= Загальна кількість балів (перед+ Кількість балів за підсумковим контролем)	
ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS			
Оцінка в балах	Оцінка за національною	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Іспит

	шкалою		
90-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
80-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома – трьома незначними помилками.
75-79		C	«Добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками.
65-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» - теоретичний зміст курсу освоєний не повністю, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, містять помилки, робота з трьома значними помилками.
60-64		E	«Достатньо» - теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімум критеріїв оцінки.
21-59	Незадовільно	FX	«Умовно незадовільно» теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички

	(«не зараховано»)		роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота що потребує доробки
0 -20	Незадовільно (незараховано)	F	«Безумовно незадовільно» теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки.

12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Опорні конспекти лекцій.
2. Робоча навчальна програма.
3. Засоби підсумкового контролю (екзаменаційні білети).

1. Хромова О.І., Слис О.А. Філософія: опорний конспект лекцій. Для всіх спеціальностей денної та заочної форм навчання. – К.: ДУІТ, 2022. 120 с.
2. Хромова О.І., Слис О.А. Філософія: методичні рекомендації щодо організації семінарських занять та самостійної роботи студентів для всіх спеціальностей денної та заочної форм навчання. К.: ДУІТ, 2022. 37 с.

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Данильян О.Г. Філософія: підручник / О.Г. Данильян, О.П. Дзьобань. Харків: Право, 2015. 432 с.
2. Лузан А.О. Вступ до філософії. К.: Центр учбової літератури, 2013. 136 с.
3. Сошніков А.О. Історія філософії: навчальний посібник для студентів усіх спеціальностей/А.О. Сошніков. Харків: Майдан, 2016. 162 с.

URL:

https://shron1.chtyvo.org.ua/Soshnikov_Andrii/Istoriia_filosofii_navchalnyi_posibny

[k_dlia_studentiv_vsikh_spetsialnostei.pdf?PHPSESSID=4fm2lhusu2o0h903qkuur4qf05](#)

4. Філософія: підручник для студентів вищих навчальних закладів/ кол. авторів; за ред. Л.В. Губерського. Харків: Фоліо, 2013. 510 с.

5. Філософія [Електронний ресурс]: навчальний посібник/Ю.М. Вільчинський, Л.В. Северин-Мрачковська, О.Б. Гаєвська та ін. К.: КНЕУ, 2019. 368 с.

6. Філософія як історія філософії /За заг.ред. Ярощовця В.І. К.: Центр учбової літератури, 2010. С.110 – 196.

URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Vychko_Ada/Filosofii_ia_istoriia_filosofii.pdf

7. Фюрст М., Тринкс Ю. Філософія /Пер. з нім. В. Кебуладзе. Вид. друге. К.: Дух і Літера, 2019. С. 111 – 150.

8. Філософія: підручник / В.С. Бліхар, М.М. Цимбалюк, Н.В. Гайворонюк, В.В. Левкулич, Б.Б. Шандра, В.Ю. Свищо. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. С. 65 –105.

URL:

<http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/4251/1/Бліха%20Філософія%20підручник.pdf>

9. Ханстантінов В.О. Філософія: курс лекцій. Миколаїв: МНАУ, 2018. 149 с.

Додаткова

1. Актуальні проблеми філософії ХХ-ХХІ століть. Навчальний посібник/ І. В. Карівець, В. Л. Петрушенко, С. М. Повторева, О. В. Онищук, О. В. Паньків, М. П. Скалецький, М. В. Сінельнікова, О. І. Стебельська, О. І. Ференц, О. Ю. Чурсінова. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2021. 240 с.

2. Дахній А. Нариси історії західної філософії ХІХ – ХХ ст. Львів: Львівський національний університет ім. Франка. 2021. 488 с.

3. Клаузевіц К. Природа війни. – К.: Віват, 2018. 416 с.

4. Релігійні ідентичності в їх сутності і конфесійних виявах: український контекст. Колективна монографія / За ред. професорів Анатолія Колодного, Людмили Филипович, Алли Арістової. /Грушева Т.В., Слис О.А. Громадянська та національна ідентичність пізніх протестантів в Україні. – с. 270 – 284. Київ, УАР, 2021. – 348 с.

5. Сковорода Г. Байки харківські. К.: Terra incognita, 2018. 108 с.

6. Слис О.А. Українські протестанти у рік відзначення ювілею Реформації: досягнення і виклики // Актуальні проблеми філософії та соціології: Науково-практичний журнал: Національний університет «Одеська юридична академія» – 2018. – Вип. 22. – С. 143 – 147.

7. Сучасна філософія: конспект лекцій/укладач Т.О. Козинцева. Суми: Сумський державний університет, 2021. 73 с.

URL:https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/85916/1/Kozyntseva_philosophy.pdf;jsessionid=253921BE5274EC6184FBC696368CA1AE

8. Хамітов Н., Гармаш Л., Крилова С. Історія філософії: проблема людини та її меж. Вступ до філософської антропології як метаантропології. Навчальний посібник зі словником. 4-е видання перероблене та доповнене. К.: КНТ, 2016. 396 с.

13. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. <https://www.filosof.com.ua/> – Інститут філософії ім. Г. Сковороди НАН України.
2. <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/> – Електронна бібліотека з філософії.